

NICK VAN EEKEREN IS DAGELIJKS BEZIG MET ONDERZOEK VAN GRAS

Gans belieft niet alle soorten gras

Gras is gras. Dat groene spul dat de koeien eten. Nu pleit Vogelbescherming voor de bloemrijke weide. En de Dierenbescherming wil dat boeren gras inzaaien dat ganzen niet lusten, maar koeien wel. Hoe zit dat? Gras is toch gras?

Hans-Paul Andriessen

Zegveld

Nick van Eekeren is onderzoeker duurzame melkveehouderij bij het Louis Bolk Instituut. Hij houdt zich dagelijks bezig met onderzoek aan gras. In samenwerking met het Veenweide Innovatie Centrum heeft hij bij de proefboerderij in Zegveld verschillende proefvelden met allerlei soorten gras.

„Als ik op een feestje zit en vertel dat ik aan gras werk, dan kijken mensen verbaasd op. ‘Oh, is er dan meer dan één soort gras?’ Ja, er zijn honderden soorten. Iedereen kent wel straatgras, dat tussen de stoeptegels groeit. In het veenweidegebied groeit vossenstaart, ruwbeemd en Engels raaigras. Dat laatste is het meest voorkomende gras in het veenweidegebied en in Nederland.”

Engels raaigras. Komt dat uit Engeland?

„Nee. Het heet wel Engels, maar dit gras komt hier van nature voor. *Lolium perenne* is de Latijnse naam. Als je in het Groene Hart een weiland inloopt, vind je zo tien grassoorten. Maar Engels raaigras is dominant en het is ook het gras wat de koeien graag eten. Zeg, dat ze 60 procent Engels raaigras eten en 40 procent ander gras. Maar ook het ene Engelse raaigras is het andere niet. Kort, lang, veel bemesten, weinig bemesten, dat maakt al veel verschil. Engels raaigras kent ook buiten de landbouw allerlei toepassingen: voor gazons, voor golfbanen en voetbalvelden.” „Grasland in het Groene Hart kan zo 40, 50 jaar blijven liggen. Het

gras scheuren en opnieuw inzaaien gebeurt in het veenweidegebied niet zo vaak omdat veengrond de neiging heeft in te klinken als je het gaat omploegen.

Want dan breng je lucht in de veenlaag en dat versnelt de afbraak van het veen, dat organisch materiaal is. Zo kan je een snellere bodemdaling krijgen.”

Wat is voor de landbouw de belangrijkste eigenschap van gras?

„Gras is een bron van eiwit. Maar je hebt een pens nodig om gras te kunnen verteren. Dat hebben koeien en schapen. Maar je kunt niet elke koe het zelfde gras geven. De zwart-bonte koe, de Holstein-Frisian die heel goed melk geeft, heeft het liefst Engels raaigras. Maar een Blaarkop of een Franse Montbeliarde, die iets minder melk geven, kunnen met minder eiwitrijk gras ook prima uit de voeten. En dan zijn er ook runderen die natuurgebieden begrazen, die nemen met heel weinig eiwit genoeg.”

„We zijn in Zegveld voor de Proeftuin Veenweide bezig met een proef met Engels raaigras met een lager eiwitgehalte. Gras is een producent van eiwit. Maar in het veenweidegebied groeit het gras zo goed dat het een heel hoog eiwitgehalte heeft. Dat gehalte is zo hoog, dat de koe dit niet allemaal nodig heeft en het te veel aan eiwit afvoert als stikstof in de urine en de mest. Komen die urine en de mest bij elkaar, dan krijg je ammoniak-emissie. En dat willen we ui-

teraard niet.”

Wat is nu het beste gras voor weidevogels?

„Vogelbescherming wil voor het behoud van de weidevogels een ‘bloemrijke weide’. In de melkveehouderij heeft een intensiveringslag plaatsgevonden, die de weidevogelstand negatief heeft beïnvloed. (Dat ligt niet alleen aan de boeren en er zijn ook heel veel boeren die aan weidevogelbescherming doen.)

Er is meer bemest en de boeren zijn eerder gaan maaien. Als de boer maait als de vogels aan het nestelen of aan het broeden zijn, dan is dat funest. En als er kuikens zijn, dan hebben die insecten nodig om te eten. Die insecten moeten in dat gras zitten en, net zo belangrijk, de kuikens moeten wel bij die insecten kunnen komen. Dat betekent dat het gras niet te dicht moet zijn. Je hebt een open structuur nodig en dat wil nog wel eens het probleem zijn. Overigens moet het gras ook weer niet te open zijn, want het moet bescher-

ming bieden tegen predatoren.”

Kruiden in het gras. Heeft de koe daar wat aan?

„In de Proeftuin Veenweide zijn we ook bezig met kruiden in het grasland, zoals smalle weegbree, die mogelijk positieve eigenschappen hebben voor de productie van het gras en de gezondheid van de koe. Smalle weegbree bevat meer mineralen dan gras en bevat een antibacteriële stof. Hierdoor kan de weerstand van de koe groter zijn. En dat zorgt ervoor dat de koe minder snel ziek wordt, zodat je minder antibiotica hoeft te gebruiken. Dit is echter nog niet bewezen. We zien wel dat bedrijven die meer kruiden in het grasland hebben, minder antibiotica gebruiken. Maar meestal doen ze ook andere dingen anders, dan op een bedrijf met minder kruiden in het grasland.”

Het Groene Hart wordt steeds natter. Wat heeft dat voor gevolgen voor het gras?

„Dan kom je bij de natte teelt. Sommige laaggelegen delen van het Groene Hart zijn te nat voor de groei van gras. Daar kan je met riet, dat is eigenlijk ook een soort gras is, of met lisdodde aan de gang. Dat zijn die stengels met die bruine sigaren, die aan de sloot-

kant staan. In Zegveld hebben we velden met lisdodde. We gebruiken riet en lisdodde als structuurbron voor de pens van de koeien. Daar doen we nu voerderproeven mee.

Stel, de koe krijgt dagelijks 20 kilo droogvoer, dan kan je er een kilo riet of lisdodde door mengen voor de structuur van de pens. Wat is daarvan het effect?

„Op Zegveld ligt drie hectare Olifantengras, miscanthus giganteus, dat wel 2,5 meter hoog wordt. Dat gebruikt het proefbedrijf in de stal als strooisel om op te liggen.”

Hoe zit het met gras dat ganzen niet eten, maar koeien wel?

„Ganzen vinden Engels raaigras lekker, overigens witte klaver en Italiaans raaigras vinden ze nog lekkerder. De Dierenbescherming denkt aan rietzwenkgras, dat is minder smakelijk voor ganzen. Dat komt omdat het wat harder is dan Engels raaigras. Het heeft ook een scherp randje. Bij herkauwers als koeien en schapen geeft dat hardere, scherpere grasstructuur in de pens en dat is goed. Er zijn boeren die er voortvarend mee aan de gang gaan. Het resulteert in een dichte zode en kent een goede beworteling, dus heeft het een betere draagkracht. Dat

wil zeggen dat de koeien er niet doorheen zakken. Maar het rietzwenkgras heeft een andere smakelijkheid voor koeien. Moet je er al je grasland mee inzaaien? Dat is de vraag.”

Als je in het Groene Hart een weiland inloopt, vind je zo tien grassoorten

–Onderzoeker Nick van Eekeren

Bedrijven die meer kruiden in het gras hebben, gebruiken minder antibiotica

–Nick van Eekeren

EXPERIMENT

Wilde rijst is een heel moeilijk verhaal

Wilde rijst is net als andere granen ook een soort gras. Nick van Eekeren is aan het onderzoeken wat de mogelijkheden zijn met wilde rijst op plekken waar het te nat is voor ‘gewoon’ gras. Van Eekeren: „Dit is nog erg experimenteel. Tot op heden is de teelt van

wilde rijst een heel moeilijk verhaal. Het zaad moet namelijk nat worden gewonnen en nat worden bewaard. Dat is voor de verspreiding niet heel praktisch. In de natuur valt het zaad zo in het water en kiemt het daar verder. Voor de proef die we nu doen, ge-

bruiken we ook eenjarige wilde rijst, omdat meerjarige soorten nog niet beschikbaar waren.” Wilde rijst is duurder dan gewone rijst en bevat bovendien twee keer zoveel eiwit. Er zit wel meer fosfor in en het is weer laag in calorieën.